

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Noveller og andre fortællinger

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Noveller og andre fortællinger", i Goldschmidt, M. A.: *Noveller og andre fortællinger*, udg. af Thomas Bredsdorff , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 329. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt02t-shoot-idm140068783828736/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller og andre fortællinger

- 195 *Inquisition*: kirkelig domstol, der skal opspore og straffe kætteri. – *item*: samt.

En Dampskibstur

Efter *Fortællinger og Virkelighedsbilleder. Ny Samling* 1883, s. 349-354.

Kjærlighedshistorier fra mange Lande

Efter bog med denne titel, 1867. Indledning, s. 5-12, *Den polske Kongesøn*, s. 13-15, *Paolo og Giovanna*, s. 16-22, *Fuglen, der sang*, s. 85-97, *Guds Engel fra Rom*, s. 110-28. Bogen udkom i fuld udstrækning i ty. overs. Bremen, 1879.

De enkelte historier har ingen ramme ud over hvad der fremgår af indledningen, som er optrykt uforkortet her.

- 198 *Vendensudstillingen i Paris*: fandt sted i 1867, med Goldschmidts sans for aktualitet, det år bogen udkom. – *storartet*: storslået. – *Gasometer*: gasmåler. – *Smørkande*: smørkande (til smeltet smør) eller (her snarere) smørkrukke eller anden beholder til fast smør. – *Babels Taarn*: det tårn, menneskene ville bygge, som skulle nå ind i himlen. Gud forhindrede forehavendet ved at slå menneskene med babylonisk forvirring, så de ikke længere talte samme sprog, 1. Mos. 11,1-9.
- 199 *Muselmanen*: muslimer.
- 200 *Baekschisch*: hindustani: drikkepenge. – *Nr. 1*: den der også i dette udvalg står som nr. 1, *Den polske Kongesøn*.
- 201 *La Allah, la il Allah*: arab.: der er kun én Gud, og det er Allah.
- 204 *rimeligvis*: sandsynligvis. – *Vesper*: (katolsk) aftenandagt. – *St. Cecilies Dag*: 22. november.
- 205 *Høialtret*: hovedalteret. – *Miskundhed*: barmhjertighed, overbærenhed.
- 206 *Jerusalems Indtagelse*: se nf., note om *Titus*. – *Eris*: malm. – *Zions Bjerg*: det bjerg i Jerusalem, hvorpå templet ligger. – *Rabbi*: jød. lovkyndig. – *Titus*: rom. kejser (39-81). Før han blev kejser, stod han i spidsen for det felttog, der i år 70 førte til Jerusalems ødelæggelse. – *Jabne*: landsby i Palestina, gammeltestamentligt navn: Jabneh, gr. navn: Jamnia, i dag: Yibna, inde i landet, syd for Jaffa. – *Joppe*: Jaffa.
- 207 *Cymbler*: musikinstrumenter bestående af to metalplader, der bliver slået mod hinanden, bækkener. – *Doctores*: doktorer, dvs. de lærde.
- 208 *Sekel*: palæstinensisk møntenhed.

- 210 *Hruppen*: se Goldschmidts fodn.t.s. 207. – *Glasset søndernådt*: jød. bryllupsskik. Der findes flere udlægninger af skikkens symbolske betydning, herunder at den skal minde om, at livets lyksalighed er endelig.
- 211 *Sephiroth*: i Kabbala (jød. mystik i middelalderen) betegnelse for Guds egenskaber, normalt ti. – *Metatron*: højtstående engel i Kabbala. – *Adonai*: (omskrivning for) Gud.
- 212 *Fjerdingvei*: 1,9 km. – *en halv Mil*: 3,8 km. – *1807-14*: Den del af krigen med England, hvor den da. flåde var udleveret.
- 213 *besynderlig*: særlig. – *Alen*: 63 cm. – *Kaper*: et privat skib, der har myndighedernes autorisation (kaperbrev) til at deltage i krigshandlinger. – *Coffardiskib*: handelsskib. – *Prise*: beslaglagt skib. – *General-march*: almindelig afmarch; også om signal hertil med tromme eller horn for at angive, at enhver soldat skal møde op i fuldt udstyr. – *Rødkjole(r)*: soldat fra landstyrkerne, der op til 1849 var iført rød uniform. – *Værde(n)*: udsigtspost. – *Batteriet*: skansen, dvs. den vold, hvorpå kanoner er opstillet, endnu bevaret i stednavnet Skanschage ved Rørvig. B. blev opført 1808.
- 214 *vande(de)*: lande (i vand). – *Sobataille*: søslag. – *Etater(ne)*: gruppen af embedsmænd af en vis klasse. – *Barre*: grund. – *Fod*: 31 cm.
- 215 *desl.:* deslige, lignende. – *Insubordination(sfeil)*: ulydighed. – *Kaperbrev*: skriftlig bemyndigelse fra regeringen til at beslaglægge fjendens skibe, se også n.t.s. 213.
- 216 *hemmeligt Ærinde (...)* *franske Regering*: Danmark lå i krig med englænderne og havde følgeh et godt forhold til deres arvefjender franskmændene.
- 219 *Christian d. 4des Tid*: Chr. IV var konge 1588-1648.

Mascer

Efter *Smaa Fortællinger* 1868, s. 5-64.

Den blev genoptrykt til og med 3. oplag, 1869. Der er ganske små sproglige ændringer fra 1. oplag, som »et Blund« i stedet for »en Blund« eller »Dets« for »Dettes«. Fortællingen blev med det samme oversat til sv. i en særudgave 1868, og sammen med samlingens øvrige noveller til ty. 1874. Begge oversættelser udelader (naturligvis) de indledende henvisninger til romanen fra året før og begynder »Simon Levi sad en Fredag Aften . . .«.

- 222 *Maser*: tiende, eller kirkeafgift; se Goldschmidts egen forklaring s. 238. – *Ravnen*: titlen på den roman, hvor Goldschmidt året før havde introduceret figuren Simon Levi. Ferdinand Carøe (se s. 224)